

Uutta suomalaista kuoromusiikkia
New Finnish Choral Music

100 JOULULAULUA

Lapsi-, nuoriso- ja naiskuorolle
sovittanut: *Ákos G. Papp*

4. OSA

Liettua – Venäjä – Romania – Ranska – Englanti – Skotlanti

M120

Modus
Musiikki

100 JOULULAULUA

Lapsi,- nuoriso- ja naiskuorolle
sovittanut: *Ákos G. Papp*

4. OSA

Unkari – Määri – Tshekki – Slovakia – Kroatia – Puola

M120

ISMN M-55003-134--0

© Modus Musiikki Oy, 2001 Savonlinna

IV. OSA

Liettua

55. Hiljaisena yönä. Sen säveltäjä on Juozo Naujalio (1869-1934), kirkkomusiikin opettaja Kaunasissa. Hän johti v:sta 1898 salaista liettualaista kuoroa ja toimi myöhemmin musiikki-opiston johtajana. Hän sävelsi etenkin kirkkomusiikkia. Tämän laulun löysin roomalaiskato-lisen kirkon virsikirjasta *Liturginis Giesmynas* (No.96), jonka sain Siauliaissa. Siellä pidettiin festivaalit 1999, johon osallistui myös minun kuoroni, Naiskuoro Pulssi.

Venäjä

56. Jeesus rauhaisasti. Perinteinen venäläinen joululaulu. Se päättyi minun käteeni kiertoteitse. Olin konserttimatkalla Lapsikuoro Sinikellojen kanssa Amerikassa ja Kanadassa 1979, jolloin tutustuin Torontossa ukrainalaisten emigranttien koulun musiikinopettajaan, joka pisti käteeni kasan nuotteja. Niiden joukosta löytyi tämä joululaulu. Sen mielenkiintoisuus on mollin vaihtu-minen duuriksi sävelmän keskellä.

57. Kuusi. Ehkä tunnetuin perinteinen venäläinen joululaulu. Kävin kuoroni kanssa Hatsinassa 1998. Kävimme tietysti myös sikäläisen suomalaisen seurakunnan kirkossa. Jumalanpalveluk-sen päätyttyä nuorten pieni kuoro kerääntyi urkuharmonin taakse harjoittelemaan. Kysyin: osaatteko yhtään venäläisiä joululauluja? He rupesivat laulamaan tätä ja minä kirjoitin sen samantien ylös.

Romania

58. Herrani, oi pyhä Herra. Kommunismien aikana olisi ollut mahdotonta lähettää joululauluja Romaniasta Suomeen. Mutta eräs romanialainen kuoro pääsi Saksaan, ja sen johtaja vei sinne minulle tarkoitettuja nuotteja. Sain nämä laulut siis Saksan kautta. Romanialaisen joululaulun nimi on *colinda*. Tämä sävelmä on hyvin mielenkiintoinen, sen sävellaji on vähän vaikeasti määriteltävissä, eikä sen sovitusta ollut helppoa tehdä.

59. Kirkas tähti. Colinda, ja vahvasti polymetrinen sävelmä: 2/4 - 3/4 - 3/8 - 4/8. Kun CF siirtyy alttoon, tulos on vähintäänkin jännittävä.

60. Mikä ilta on nyt tullut? Erittäin mielenkiintoinen colinda ja arvokas sävelmä. Tämäkin on polymetrinen: 4/8 - 3/8 - 2/8, ja sen sävellaji meilläpäin aika oudon tuntuinen. Samanlaisia käänteitä pohjoismaisissa sävelmissä ei yksinkertaisesti ole. Tähän sovitukseen koskekoon vain kokenut johtaja ja taidoissaan jo pitkälle ehtinyt kuoro.

Ranska

61. Ding Dong! Merrily on High. Vanha ranskalainen tanssisävelmä Branle de l'Official Thoinot Arbeau Orchésografiasta, Langres, 1588. Tämä vaatii lisää selitystä. Ranskalainen pappi Thoinot Arbeau (1519-1595) kirjoitti hyvin merkittävän teoksen aikansa tansseista, niiden sävelmistä ja säestykseen käytetyistä soittimista: *Orchésographie*. Tämä teos on vanhin tätä aihetta koskeva tutkielma. Kirjassa on myös kuvituksia eri tanssien askeleista. Tanssien yhden ryhmän muodostavat Branles-tanssit, joiden joukosta löytyy Branles de l'Official. *Branle* oli heilumista, keinahtamista sivulle, ja oli tanssin neljästä perusaskeleesta neljäs. Nämä tanssit olivat hyvin suosittuja 1500-luvulla sekä hoveissa että maaseudulla. Arbeau oli nuorena poikana kova tanssimaan. Kerran hän sairastui vakavasti. Hänen äitinsä lupasi Jumalalle, että jos poika toipuu, hänestä tulisi pappi. Hänestä tulikin pappi. Tästä tanssisävelmästä tuli joululaulu niin, että siihen lisättiin sanat. On aika selvää, että keinahtaminen alkoi kohdassa, joka alkaa *Gloria*-sanalla. Sävelmä viittaa myös siihen, että tällaista heiluntaa oli kuusi. Se, että se lauletaan tä-nään kaikkialla maailmassa englanninkielisin sanoin, ei tee siitä englantilaista. Siksi listasin tämän laulun ranskalaisten joukkoon.

62. Joosef, hän on hurskas mies. Marc-Antoine Charpentier (s.noin 1635), sävelsi ihastuttavan teoksen: *Jouluaaton keskiyön messu*. Elettiin aurinkokuninkaan (Louis XIV) aikaa (1638-1715), jolloin joulumusiikki oli erityisen suosittua Ranskassa. Tämän messun tekivät erikoisen viehät-täväksi tavallisten ihmisten keskuudessa ne vanhat, yleisesti tunnetut joululaulut, joita Charpen-tier käytti musiikissaan. Valitsin niistä neljä, joista tämä on ensimmäinen. Tunnustan nöyrästi, etten edes yrittänyt saada alkuperäisistä sanoista selvää, vaan lähdin laulujen otsikoista ja kirjoiti-n niiden perusteella perustekstit, joista Hilikka Norkamo leipoi runoja, vieläpä aivan loistavia.

63. Keskiyön aika koittanut on. Toinen Charpentierin käyttämistä vanhoista joululauluista, jotka olivat syntyneet joskus 1600-luvulla.

64. Kiitos olkoon Jumalalle. Tämä on Sakariaan kiitosvirsi (Luuk.1:68-79). Kolmas joululaulu Charpentierin messusta.

65. Pian Betlehemiin saapukaa. Sanoisin, että tämä on joulumarssi. Joulukonserttia pitävä kuoro voi hyvin astella kirkkosaliin tämän laulun sävelin. Viimeinen Charpentierin messusta valitsemani keskiaikainen joululaulu.

66. Saapui Messias päälle maan. Kaikkialla maailmalla tunnettu ranskalainen joululaulu. Oikea marssilaulu tämäkin. Halusin laulattaa tätä jo aikaisemminkin, mutta pidin sen käteeni osunnutta suomenkielistä käännöstä harrastelijatasoisena. Eläkkeellä oleva pastori Väinö Si-mojoki laittoi siihen uudet, runollisesti hyvät ja prosodisesti sopivat sanat. Minua vähän ihme-tyttöä, miksen löytänyt tätä laulua ranskalaisista virsikirjoista.

67. Te paimenet Juudean laaksoin. Joululaulu 1500-luvulta. Se on Ranskan protestanttisen federation virsikirjassa *Louange et Prière* (Paris, 1958) No.102.

Englanti

68. Daavidin on kaupungissa. Sen sävelsi Henry John Gauntlett (1805-1876), englantilainen lakimies ja urkuri. Hän oli niin hyvä urkuri, että Mendelssohn valitsi hänet soittamaan *Elias* oratorion urkuosuuden, kun se esitettiin Birminghamissa 1846. Gauntlett luopui myöhemmin lakimiehen urastaan ja omistautui kokonaan musiikille. Hän työskenteli siihen aikaan, kun ns. Oxford-liikkeen vaikutus oli voimakkaimmillaan Englannissa. Oxford-liikkeen tavoitteena oli anglikaanisen kirkon eloon herätteleminen ja uudistaminen. Se mm. halusi poistaa palkatut muusikot kirkosta, ja vaihtaa orkesterisoittimet urkuihin ja seurakunnan lauluihin. Uusien hymnien tarve kasvoikin valtavasti. Gauntlett itse sävelsi peräti 10.000 laulua, mutta niistä muistetaan enää vain muutama, voisimpa melkein sanoa, että vain tämä joululaulu. Englanti-laisissa ja amerikkalaisissa virsikirjoissa jokaisella sävelmällä (*Tune*) on oma nimensä. Tämän sävelmän nimi on *Irby*.

69. Deck the Halls. Ainoa kirjanen, jossa näin tämän laulun, on *Carols and Songs for Christ-mastide* (Boston, 1950). Se sanoo laulusta vain, että se on *old Welsh*, eli vanha walesilainen. Eikä sanojen alkuperästä tiedetä sen enempää. Mikä on *carol*? Määritelmä ei ole virheetön, mutta voidaan sanoa, että se on joulun aikana (*Yuletide*) laulettu iloinen, muodoltaan melko yksinkertainen ja sisällöltään puoli-pyhä laulu. Olen lukenut walesilaisista sävelmistä, siksi arvelen, että koska tämä ei muistuta bardien, eikä harppusoittajien sävelmiä, sen täytyy olla peräisin maakunnan eteläpuolelta.

70. Jätit valtakuntasi. Sävelmän nimi on *Margaret*. Timothy Richard Matthews (1826-1910) sävelsi sen Brightonin Pyhän Markuksen kirkon koulun kuorolle ja lapsille 1864. Tekstin raa-matullinen pohja on Luuk.2:7.

71. Hyvää joulua. Perinteinen, iloinen englantilainen joululaulu, jossa toivotetaan myös hyvää uutta vuotta. Kuulin sen portugalinkielellä lasten kasetilta, jonka sain Brasiliasta.

Skotlanti

72. Kapkaupungista Aasiaan. Perinteinen, arvokas ja hyvin kaunis hypojooninen skotlantilainen joululaulu, jonka lopuke ei ole TI-Do, vaan LA-DO. Se poikeaa karaktääriltään aika selvästi mm. englantilaisista ja irlantilaisista sävelmistä. Suomennos on vähän vapaa, mutta säilyi sen tärkein sanoma: *Pro nobis puer natus est* = Meitä varten Poika on syntynyt.

55

Hiljaisena yönä

*"Tyliaja nakti"***Juozo Naujalio**

Suom. Pauli Ylitalo

Sov. Ákos G. Papp

$\text{♩} = 60$

1.) Hil - jai - seen yö - hön en - kel - lau - lu soi.
 2.) Muis - taa sen voi - vat Häl - le lau - lais - saan,
 3.) Tie - tä - jät luok - seen saa - puu lah - joi - neen.

Jää - dä ei työ - hön pai - men - jouk - ko voi.
 näin pro - fe - toi - vat vii - saat ai - koi - naan.
 Vain Hä - nen vuok - seen käy he mat - kal - leen.

etc.

56

Jeesus rauhaisasti

Venäläinen joululaulu

Suom. Hilkka Norkamo

Sov. Ákos G. Papp

7

$\text{♩} = 58$

Jee - sus rau - hai - sas - ti sei - meen nu - kah - taa,
 Ui - nu, lap - su - kai - nen, koit - taa koh - ta koi,

tur - vaa un - ta kar - ja, kun - nes sa - ras - taa.
 lau - lu en - ke - leit - ten y - lis - tys - tä soi.

etc.

57

Kuusi

"V ljesu radjilas jolotshka"

Perinteinen venäläinen

Suom. Pauli Ylitalo

Sov. Ákos G. Papp

d = 56

1.) Kun met-sään syn-tyy kuu-si-puu, ja kas-va-maan se jää, on
 2.) Kun tal-vi on, niin tuis-ku vaan on keh-to-lau-lu sen, ja
 3.) Tuo kuu-si ker-ran kyy-din saa, pois met-säs-tä käy tie, sen
 4.) Se kynt-ti-lät saa ok-sil-leen, ne läm-pö-än-sä luo, ja

1.) Kun met-sään syn-tyy kuu-si-puu, ja kas-va-maan se jää, on
 2.) Kun tal-vi on, niin tuis-ku vaan on keh-to-lau-lu sen, ja
 3.) Tuo kuu-si ker-ran kyy-din saa, pois met-säs-tä käy tie, sen
 4.) Se kynt-ti-lät saa ok-sil-leen, ne läm-pö-än-sä luo, ja

1.) Kun met-sään syn-tyy kuu-si-puu, ja kas-va-maan se jää, on
 2.) Kun tal-vi on, niin tuis-ku vaan on keh-to-lau-lu sen, ja
 3.) Tuo kuu-si ker-ran kyy-din saa, pois met-säs-tä käy tie, sen
 4.) Se kynt-ti-lät saa ok-sil-leen, ne läm-pö-än-sä luo, ja

1.) Kun met-sään syn-tyy kuu-si-puu, ja kas-va-maan se jää, on
 2.) Kun tal-vi on, niin tuis-ku vaan on keh-to-lau-lu sen, ja
 3.) Tuo kuu-si ker-ran kyy-din saa, pois met-säs-tä käy tie, sen
 4.) Se kynt-ti-lät saa ok-sil-leen, ne läm-pö-än-sä luo, ja

etc.

58

Herrani, oi pyhä Herra

"Prorocire-ai prorocitu"

Romanialainen joululaulu

Suom. Hilikka Norkamo

Sov. Ákos G. Papp

♩ = 66

1.) Her-ra-ni, oi py-hä Her-ra, tai-vaan maas-ta tän-ne-saa-vut.
 2.) Bet-le-he-miin- kaik-ki tul-kaa, tän-ne kat-so-maan- Py-hää-Las-ta.
 3.) Hoh-ta-va on en-kei-jouk-ko val-koi-sis-sa vaat-teis-san-sa,
 4.) Syn-nyin-päi-vä Kris-tus-lap-sen rau-han tuo-koon maa-il-mal-le.

1.) Her-ra-ni, oi py-hä Her-ra, tai-vaan maas-ta tän-ne-saa-vut.
 2.) Bet-le-he-miin- kaik-ki tul-kaa, tän-ne kat-so-maan- Py-hää-Las-ta.
 3.) Hoh-ta-va on en-kei-jouk-ko val-koi-sis-sa vaat-teis-san-sa,
 4.) Syn-nyin-päi-vä Kris-tus-lap-sen rau-han tuo-koon maa-il-mal-le.

1.) Her-ra-ni, oi py-hä Her-ra, tai-vaan maas-ta tän-ne-saa-vut.
 2.) Bet-le-he-miin- kaik-ki tul-kaa, tän-ne kat-so-maan- Py-hää-Las-ta.
 3.) Hoh-ta-va on en-kei-jouk-ko val-koi-sis-sa vaat-teis-san-sa,
 4.) Syn-nyin-päi-vä Kris-tus-lap-sen rau-han tuo-koon maa-il-mal-le.

1.) Her-ra-ni, oi py-hä Her-ra, tai-vaan maas-ta tän-ne-saa-vut.
 2.) Bet-le-he-miin- kaik-ki tul-kaa, tän-ne kat-so-maan- Py-hää-Las-ta.
 3.) Hoh-ta-va on en-kei-jouk-ko val-koi-sis-sa vaat-teis-san-sa,
 4.) Syn-nyin-päi-vä Kris-tus-lap-sen rau-han tuo-koon maa-il-mal-le.

etc.

59

Kirkas tähti

" Stea Curata "

Romanialainen joululaulu

Suom. Hilikka Norkamo

Sov. Ákos G. Papp

♩ = 138

1.) Kat - so, tuoll' on kir - kas täh - ti, tai - vaan kan - nen
 3.) Poi - ka, tää on Luo - jan lap - si, ker - too tai - vaan
 5.) Meil - le vies - tin näin on tuo - nut tai - vaan kan - nen

Fine

lois - ta - vin, täh - ti, tai - vaan kan - nen, lois - ta - vin, täh - ti.
 lois - ta - vin, täh - ti, ker - too tai - vaan, lois - ta - vin, täh - ti.
 lois - ta - vin, täh - ti, tai - vaan kan - nen, lois - ta - vin, täh - ti.
 lois - ta - vin, ker - too tai - vaan, lois - ta - vin, täh - ti.
 lois - ta - vin, tai - vaan kan - nen, lois - ta - vin, täh - ti.

etc.

60

Mikä ilta on nyt tullut ?

" Ce sara-i d'aiastă sară "

Romanialainen joululaulu

Suom. Hilikka Norkamo

Sov. Ákos G. Papp

♩ = 152

1.) Mi - kä il - ta on nyt tul - lut? Nyt päi - vä
 2.) Mi - kä päi - vä on nyt tul - lut? On päi - vä

etc.

61 Ding Dong! Merrily on High

*Branle de l'Official from
Thoinot Arbeau's Orchésographie, Langres 1588
Sov. Ákos G. Papp*

$\text{♩} = 88$

1.) Ding dong! Mer-ri - ly on high — in heav'n the bells are ring - ing; —
 2.) E'en so here be - low, be - low, — let steep - le bells be swun - gen, —
 3.) Pray you, du - ti - ful - ly prime — your Ma - tin chime, ye ring - ers, —

Ding dong! — Ve - ri - ly the sky — is riv'n with An - gel sing - ing. —
 and i - o, i - o, i o — by priest and — peop - le sun - gen. —
 May you — beau - ti - ful - ly rime — your Eve - time — song, ye sing - ers: —

etc.

62 Joosef, hän tuo hurskas mies

"Joseph est bien marié"

Ranskalainen keskiajalta

*Suom. Hilikka Norkamo
Sov. Ákos G. Papp*

$\text{♩} = 108$

1.) Joo - sef, hän tuo hurs - kas mies — kih - lan - nut on Ma - ri - an, —
 2.) Yöl - lä Joo - sef u - nes - taan — he - rää ää - neen en - ke - lin: —
 3.) Vies - tin tä - män kuul - tu - aan — Joo - sef rau - han mei - leen sai. —

1.) Joo - sef, hän tuo hurs - kas mies — kih - lan - nut on Ma - ri - an, —
 2.) Yöl - lä Joo - sef u - nes - taan — he - rää ää - neen en - ke - lin: —
 3.) Vies - tin tä - män kuul - tu - aan — Joo - sef rau - han mei - leen sai. —

1.) Joo - sef, hän tuo hurs - kas mies — kih - lan - nut on Ma - ri - an, —
 2.) Yöl - lä Joo - sef u - nes - taan — he - rää ää - neen en - ke - lin: —
 3.) Vies - tin tä - män kuul - tu - aan — Joo - sef rau - han mei - leen sai. —

1.) Joo - sef, hän tuo hurs - kas mies — kih - lan - nut on Ma - ri - an, —
 2.) Yöl - lä Joo - sef u - nes - taan — he - rää ää - neen en - ke - lin: —
 3.) Vies - tin tä - män kuul - tu - aan — Joo - sef rau - han mei - leen sai. —

etc.